

נס הכדים למקור ראשון

The Miracle of the Vessels – תקציר מאמרו של יונתן נראל

<http://www.canfeinesharim.org/learning/torah.php?page=22922>

תרגמה ועיבדה – מיכל ברגמן

חג החנוכה הוא חגו של הכד הנידח והקטן, שאפשר לאור הגדול להאיר שוב את בית הבחירה. הכד הקטן נושא אתו מסורת ארוכה ומשמעות רחבה, שכן לפי המסורת הכד הגיע אלינו מהימים שלאחר המבול, או מיעקב העובר את נחל היבוק: הרב דוד הרצברג ז"ל כתב, כי שמן המנורה הוא שמן עתיק, ומקורו באבות הרוחניים של העם היהודי: לפי מסורת שבעל-פה, מסביר ה"אמרי נעם"¹, שענף הזית שהביאה היונה לנח, הפך לשמן זית זך. הכד עבר בירושה מדור לדור, עד ליעקב: זהו הכד שגרם ליעקב לחזור לאחור במעבר היבוק, לפני פגישתו עם עשו, כמאמר התלמוד: ' ויותר יעקב לבדו' - אמר רבי אלעזר: שנשתייר על פכין קטנים. מאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם וכל כך למה, לפי שאין פושטין ידיהן בגזל. (בבלי, מסכת חולין דף צא, עא)

יעקב מטמין את הכד במקום בו עתיד לקום בית המקדש ובבוא היום ימצאו אותו החשמונאים². לפי דעת המהרש"ל³, יעקב הסתכן בחזרה לאחור כדי להביא כד שמן לניסוך על המזבח בבית-אל. בעקבות זאת הבטיח לו הקב"ה כי הוא עתיד לעשות נס לחשמונאים באמצעות פך שמן קטן.

1

100-130 בספרו "אמרי נעם" מועדים, על חנוכה, ע"מ 1865 הרב הורוביץ מצדיקוב, רב חסידי, סביב

2

20-21, שיר לשלמה, ירושלים, ע"מ 2003 פרי מים חיים,

3

. ציטוט זה של 1510-1623 המהרש"ל כפי שמצוטט ב"צידה לדרך", פירוש לבראשית לב, כה, רבי יצחק בער אליינברג, מורביה . המהרש"ל שונה מעט מהכתוב בפירושו של המהרש"ל, "יריעות שלמה", למרות שהמשמעות העיקרית זהה. המהרש"ל מביין את פרשנות התלמוד ורש"י ל"פכים קטנים" כמתייחסת לכד ספציפי, ולא לכדים רבים.

מדוע זכה יעקב להיקשר לנס חנוכה? – יעקב האמין כי כל דבר שיש לאדם מקורו בה' וראוי לעשות בו את מלוא השימוש שלו הוא נועד. רבי צדוק הכהן רבינוביץ מדגיש רעיון זה ומלמד אותנו על דמות הצדיק, שעושה שימוש רק במה שיועד לו עצמו, משום ששימוש אחר כמוהו כגניבה.⁴ אמנם הצדיקים לא היו קשורים לרכוש, אך הם הבינו היטב כי אין לעשות שימוש בלתי הולם בחפץ, או להשליכו בטרם עת. הם הבינו כי לכל דבר ישנה מטרה וייעוד והם שאפו להשתמש בחפצים במלוא ייעודם, וכך לרומם הן את החפץ והן את האדם.

יעקב, המעריך את הרכוש שלו, מציג בפנינו אתגר מיוחד כיום, בחיי ה"חד פעמי"; שכן, אנו חיים בחברה המתייחסת לרכוש באופן שונה מאוד מזה של יעקב אבינו. בחברה של ימינו חפצים בני כמה שנים נחשבים לישנים ומוחלפים בחפצים עדכניים מהם.

(VICTOR LEBOW) כתב האנליסט ויקטור לבואו1955בשנת

הכלכלה היצרנית שלנו, מביאה אותנו לאורח חיים צרכני בו המוצרים והצריכה הופכים לפולחנים. זו חברה בה ' הסיפוק הרוחני והאישי מסופק על-ידי צריכה. אנו זקוקים לתצרוכת שנשרפת, מתבלה, מוחלפת ומושלכת⁵. בקצב הולך וגדל

בשל כל אלה, אין פלא כי אנו עומדים בפני משבר סביבתי. הטבע עצמו יוצא כנגד הצריכה המוגברת. כיום . האתגרים העיקריים הנוגעים לסביבתיות גלובאלית הם אלה שנגרמים כתוצאה מצריכה⁶

בימינו, חנוכה הוא הזמן המתאים ביותר לבחינת יחסינו לרכוש. זהו 'חג מתנות' שכזה, ולכן נוכל לציין את חנוכה כנקודת זמן להערכה מחדש של יחסינו לרכוש וכן לבחינת דרכים חסכוניות יותר לשימוש במשאבי כדור

4

(, פסח, דף לו עמוד ב באמצע, בתוך ספר קול מבשר ח"ב – סוטה1900-1823פרי צדיק (רבי צדוק הכהן רבינוביץ מלובלין, ⁴

5

⁵ "The Journal of Retailing," Spring 1955, p. 7.

6

⁶ [IPAT 'ecological footprints'](#) - ר' את מרכזיותו של עניין הצריכה והשפעתו הסביבתית בקישורים הבאים [\(Impact = Population x Affluence x Technology\) equation.](#)

הארץ. לדוגמא – במקום לקנות ולקבל מתנות חדשות, נוכל לחלוק בספרים שברשותנו, לקיים שוק יד שנייה שכונתי של צעצועים או לתת צדקה בשם היקרים לנו.

בנוסף, הדלקת נרות החנוכה הוא הזדמנות להאיר באור חדש את השימוש שלנו באנרגיה ולאותת לנו כי עלינו לנהוג בזהירות במשאבי האנרגיה המתכלים ולהתחבר לקדושה שבשימוש במשאבים ברשותנו. אני מקווה כי בשנה זו הדלקת נרות החנוכה תהווה עבורנו השראה לשימוש אחראי בכל הדברים שברשותנו ובבעלותנו.